

FK|Finanssialan Keskusliitto
FC|Finansbranschens Centralförbund

SIJOITUSPALVELUALAN TUTKINTOJEN VAATIMUKSET

Tutkintojen perusteet, rakenne ja vaatimukset

**5.5.2009
VOIMASSA HETI**

TUTKINTOJEN PERUSTEET

Finanssialan keskusliiton sijoituspalvelualan APV-tutkintojen tavoitteet

Finanssialan keskusliitto ylläpitää ja kehittää sijoituspalvelualan tutkintojärjestelmää joka muodostuu kahdesta tutkinnosta, jotka ovat: 1) sijoituspalvelututkinto ja 2) sijoitusneuvojan tutkinto. Sijoituspalveluyrityslainsäädäntö edellyttää sijoituspalveluyrityksen johdolta sopivuutta ja ammattitaitoa, jonka viranomaisen tutkii yrityksen toimiluvan edellytyksiä harkitessaan. Sen sijaan yksittäiseltä sijoituspalveluyrityksen työntekijältä ei Suomessa vaadita auktorisointia tai muuta tutkintoa, pörssi- ja johdannaismeklareita lukuun ottamatta. Sijoituspalvelualan henkilöstö tarvitsee työssään monipuolista osaamista eri oppialoilta, kuten rahoituksesta, kansantaloudesta, yritystaloudesta, kirjanpidosta ja juridiikasta. Tämän vuoksi Finanssialan keskusliitto on hyväksynyt tutkintovaatimukset sijoituspalveluja tarjoavien yritysten henkilöstölle. Tutkinnot ovat osa Finanssialan keskusliiton itsesääntelyä ja niillä pyritään ylläpitämään ja kehittämään alan arvostusta sekä sijoituspalveluyritysten henkilökunnan korkeaa osaamisen tasoa.

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

Sijoituspalvelututkinto on arvostettu ja alan yritysten tunnustama tapa osoittaa sijoituspalvelutehtävissä vaadittava tiedollinen osaaminen. Tutkinto on vaatimuksiltaan monipuolinen ja se kattaa perusteet keskeisiltä sijoituspalvelutehtävissä tarvittavilta osaamisalueilta. Tutkinnon vaatimukset on jaettu seitsemään aihealueeseen, joista kolme ensimmäistä perehdyttää suorittajan markkinoiden rakenteeseen, yritystalouteen sekä instrumentteihin. Seuraavaksi otetaan palvelun tarjoajan näkökulma ja käsitellään sijoittajille tarjottavat palvelut, sekä sijoituspalvelujen tarjoajia koskevat menettelytapasäännöt. Sijoituspalveluissa pääpaino kohdistuu varainhoitopalveluihin, eli sijoitusrahastoihin ja yksilölliseen omaisuudenhoitoon sekä vakuutuspalveluihin. Tutkintovaatimusten seitsemännessä kappaleessa tarkastellaan niin verotusta kuin perhe- ja perintöoikeuden perusteita sijoittajan näkökulmasta.

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2)

Sijoitusneuvojan tutkinnon tavoitteena on sijoituspalvelututkinnossa hankittujen tietojen syventäminen ja laajentaminen. Tutkinnon rakenne ja aihealueiden mukainen jaottelu on vastaava kuin sijoituspalvelututkinnossa. Sijoituspalvelututkinnon hyväksytyt suorittaminen on edellytys sijoitusneuvojan tutkinnon suorittamiselle.

Koska tutkinto on sijoituspalvelututkinnon jatkotutkinto, perustuvat vaatimukset oletukseen siitä että suorittaja osaa jo entuudestaan sijoituspalvelututkinnon keskeiset perusasiat. Tutkinnon tentin tehtävien ratkaiseminen voi siten edellyttää sijoituspalvelututkinnon vaatimuksiin kuuluvien keskeisimpien perusasioiden tuntemista. Tutkintovaatimusten oppimateriaalia (kirjallisuutta) päivitetään säännöllisesti, joten sijoitusneuvojan tutkinnon tenttien tehtävät pyritään laatimaan siten, ettei materiaalin muutokset aseta suorittajia eriarvoisen asemaan. Suosittelemme tästä huolimatta tutkinnonsuorittajia kertaamaan ja päivittämään myös sijoituspalvelututkinnossa vaadittavia asioita.

Kenelle tutkinnot on tarkoitettu

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

Tutkinto on suunnattu kaikille sijoituspalveluyrityksissä, pankeissa ja vakuutusyhtiöissä sijoituspalvelujen asiakaspalvelutehtävissä toimiville sekä henkilöille, jotka haluavat saada yleiskuvan arvopaperimarkkinoiden toiminnasta, palveluista ja tuotteista.

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2)

Tutkinto on tarkoitettu ensisijaisesti arvopaperimarkkinoilla vaativissa asiakaspalvelutehtävissä työskenteleville henkilöille, kuten asiakasyhteyksiä hoitaville sijoitusneuvojille ja varainhoitajille. Tyypillinen suorittaja toimii asiakaspalvelutehtävissä esim. yksityispankki- / varainhoitoyksiköissä.

Varainhoidon salkkujen sijoitustoiminnasta vastaaville henkilöille suosittelemme esimerkiksi CEFA / CIIA / CFA tutkintoja.

Tutkintojen suorittaminen ja tentin arvioimisen yleiset perusteet

Tutkinnot suoritetaan kirjallisena kokeena, joiden päivämäärät ja suorituspaikat vahvistetaan vuosittain. Sijoitusneuvojan tutkinnon suorittaminen edellyttää APV sijoituspalvelututkinnon suorittamista hyväksytysti. Finanssialan keskusliitto ei järjestä tutkintoihin valmentavaa koulutusta eikä tentteihin osallistuminen edellytä valmentaviin koulutuksiin osallistumista. Käytännössä kuitenkin useimmat tenttien suorittajat ovat osallistuneet ennen tentin suorittamista johonkin valmistavaan koulutukseen. Molemmat tutkinnot arvostellaan asteikolla hyväksytty / hylätty. Tenttien suorittajat saavat tietää lisäksi henkilökohtaisen pistemääränsä.

Tutkinnoissa vaadittavat osaamistasot (tarkemmat määrittelyt liitteessä 1)

Tutkintovaatimusten kuvaamisessa hyödynnetään osaamistason jaottelua neljään eri tasoon vaadittavan kognitiivisen tason mukaan. Tämän jaottelun tarkoitus on helpottaa suorittajaa tenttiin valmistautumisessa sekä auttaa valmentavien koulutusohjelmien suunnittelussa. Jokaisessa aihealueessa on yksi tai kaksi osaluetta korotettu muita tärkeämmäksi keskeisen sisältönsä vuoksi. Tentin tehtävät pyritään laatimaan mahdollisimman tarkasti noudattaen vaatimusten kuvauksia. Tehtävät voivat olla, ja osa tehtävistä onkin toki helpompia kuin mitä vaatimusten enimmäistason perusteella voitaisiin edellyttää.

- A Analyysitaso
- B Soveltamistaso
- C Ymmärtämistaso
- D Muistamistaso

SIJOITUSPALVELUALAN TUTKINTOJEN RAKENNE

Tutkintojen osat

Molemmat tutkinnot rakentuvat seitsemästä eri aihealueesta, jotka kaikki suoritetaan saman aikaisesti. Tutkintojen suorittamisen kannalta jaolla ei ole merkitystä, mutta käytännössä pisterajan asettamisella pyritään siihen, että hyväksytty suoritus on edellyttänyt perustietojen hallintaa kaikilta aihealueilta.

Sijoitusneuvojan tutkinnon suorittajalta edellytetään sijoituspalvelututkinnon perustiedot kultakin aihealueelta. Sijoitusneuvojan tutkinnossa vaatimukset voivat olla osittain päällekkäiset sijoituspalvelututkinnon vaatimusten kanssa. Tällöin sijoitusneuvojan tutkinnossa vaaditaan syvällisempää aihealueen tuntemusta. Vaatimustaso on merkitty kunkin aihealueen vaatimusten kuvauksen kohdalle.

Tutkinnon aihealueet ovat:

- 1. Kansantalous ja rahoitusmarkkinoiden rakenne**
- 2. Yritystalous**
- 3. Rahoitusinstrumentit ja sijoituskohteet**
- 4. Sijoitusrahastot ja varainhoito**
- 5. Vakuutussäästäminen**
- 6. Sijoituspalvelujen tarjontaa koskeva lainsäädäntö, viranomaisnormit ja itsesääntely**
- 7. Sijoittajan verotus sekä perhe- ja perintöoikeuden perusteet**

TUTKINTOVAATIMUKSET

1. KANSANTALOUS JA RAHOITUSMARKKINOIDEN RAKENNE

1.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Tutkinnon suorittajan on ymmärrettävä kansantaloustieteen perustermit ja -teoriat sekä kansantalouden yhteys rahoitusmarkkinoihin. Tavoitteena on, että suorittaja omaksuu peruskäsitteet joiden avulla hän pystyy seuraamaan ja ymmärtämään ajankohtaista taloudellista informaatiota.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Tutkinnon suorittajan tulee edellisen lisäksi ymmärtää makrotalousteorian keskeiset käsitteet joiden avulla voi ymmärtää mikä merkitys toimintaympäristön muutoksilla kuten, keskuspankin toiminnalla, sääntelyllä sekä inflaatiolla on osakemarkkinoiden kehitykselle. Suorittajan tulee myös ymmärtää miten kansainvälinen talouskehitys vaikuttaa Suomen talouteen ja arvopapereiden hinnanmuodostukseen.

Tutkinnon suorittajan tulisi pystyä seuraamaan talousinformaatiota ja sen perusteella selvittämään asiakkaalle mitä kansantalouden muutokset voivat merkitä asiakkaan sijoitustoiminnalle.

1.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Kansantalous	C	B
- Peruskäsitteet		
- Taloudelliset järjestelmät		
II Kysyntä ja tarjonta määräävät hinnan	C	B
- Hinnanmuodostus		
- Kysyntä ja tarjonta		
III Työmarkkinat ja tulopolitiikka	C	C
IV Rahoitusmarkkinoiden rakenne	B	A
- Rahamarkkinat		
- Joukkovelkakirjamarkkinat		
- Osakemarkkinat		
- Valuuttamarkkinat		
- Johdannaismarkkinat		
- Kaupan selvitys		
- Rahoituksen välittäjät, järjestöt, pankit, vakuutuslaitokset, valvonta		
- Sijoitusrahastot		
V Rahoituksen välitys	D	B
- Pankkien toiminta		
- Riskien hallinta		
- Luotonanto		
- Muut palvelut		
VI Kansainvälinen talous	C	B
- Maailmantalous, Rahaliitto ja EU		
- Ulkomaankaupan merkitys		

- Yhteydet kv. markkinoihin		
VII Julkinen talous: veroja ja palveluja	C	C
Valtion taloudellinen rooli		
- Kuinka julkinen valta puuttuu talouteen		
- Finanssi- ja rahapolitiikan peruskäsitteet		
VIII Kansantalouden kiertokulku	C	C
- Makrotalousteoria		
- Bruttokansantuote		
IX Tuotannon kasvu ja elintaso	C	C
X Suhdannevaihtelut	C	B
- Työttömyys		
- Inflaation selitykset		
- Inflaation vaikutukset rahoitusmarkkinoihin		
XI Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinoiden integraatio	C	B
- Rahapolitiikan lähtökohdat		
- Euroalueen talouden ja rahoitusjärjestelmän rakenne		
- EKP:n rahapoliittinen strategia		
- Rahapolitiikan toteuttaminen		
- EKP:n rahapolitiikan keinot ja vaikutukset rahoitusmarkkinoihin		
- Suomen Pankki eurojärjestelmässä		

1.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- Tikkanen, Ensio – Vartia, Pentti: ”*Taloudellista pääomaa. Johdatus kansantalouteen*”. Helsinki: Taloustieto Oy, 2007 6. uudistettu painos. ISBN 9789516284630
- Kontkanen Erkki: ”*Pankkitoiminnan käsikirja*”. Finva, 2009, 2. uudistettu painos. Kirjasta luvut 1, 2.2, 3 ja 8 ISBN 978-952-5684-13-1

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi:

- Pekkarinen, J. – Sutela, P.: ”*Kansantaloustiede*.” WSOY, 2007, 9-12. painos. Kirjasta luvut 8–11 (8. Rahapolitiikan ja finanssipolitiikan perusteet, 9. Inflaatio, 10. Avoin kansantalous ja talouspolitiikka, 11. Euro ja talouspolitiikka). ISBN 9789510274361
- Kontkanen Erkki: ”*Pankkitoiminnan käsikirja*”. Finva, 2009, 2. uudistettu painos. Kirjasta luvut 4, 6, 9 ja 12-15 ISBN 978-952-5684-13-1
- Koskenkylä H. (toim.): ”*Rahoitusmarkkinoiden integraatio*” Suomen Pankki A:107, 2004 2. uudistettu painos Teos löytyy SP:n kotisivuilta kohdasta Suomen Pankki>Julkaisut>Suomen Pankin julkaisut>Tutkimuksia Sarja A ISBN 952-462-163-0
- Euro ja Talous: ”*Rahoitusjärjestelmän vakaus*”> Viimeisin erikoisnumero. Teksti löytyy SP:n kotisivuilta kohdasta Suomen Pankki>Julkaisut>Suomen Pankin julkaisut>rahoitusjärjestelmän vakaus

2. YRITYSTALOUS

2.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Tutkinnon suorittajan on ymmärrettävä yritystalouteen liittyvät peruskäsitteet: tilinpäätösanalyysi, yrityksen tuloslaskelma ja tase, sekä keskeiset tunnusluvut.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Edellisen lisäksi tutkinnon suorittajan on ymmärrettävä yritystalouden toiminta, yrityksen pääomarakenteen vaikutus tulokseen, tilinpäätöstietojen oikaiseminen, IFRS standardi, sekä keskeiset tunnusluvut ja niiden tulkinta.

2.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Yrityksen perustoimintoja	C	B
- Investointilaskelmat		
- Rahoituspäätökset		
II Tilinpäätösanalyysin tausta	C	B
- Tilinpäätösanalyysin määritelmä		
- Tilinpäätösinformaation tarjoajat ja lainsäädäntö		
- Tilinpäätösanalyysin käyttäjät		
- Osakemarkkinoiden tuottama informaatio		
- Kansantaloudellinen informaatio		
III Tilinpäätöstietojen oikaiseminen	--	C
- Tuloslaskelman oikaisutoimenpiteet		
- Taseen oikaisutoimenpiteet		
- Kirjanpitolainsäädännön uudistuksen vaikutukset		
IV Keskeisimmät tunnusluvut ja niiden tulkinta	C	A
- Kannattavuus		
- Vakavaraisuus		
- Maksuvalmius		
V Rahavirtalaskelmat ja niiden tulkinta	--	D
- Kassavirtalaskelmat ja niiden pohjalta laaditut tunnusluvut ja tulkinta		
VI Markkinaperusteinen tilinpäätösanalyysi	B	A
- Keskeiset tunnusluvut		
- Tilinpäätöstietojen yhteys osakkeiden tuottoihin		
- EVA		
- Erilaisten voittokäsitteiden näkyminen hinnoissa		
- Markkinoinen reagointi tilinpäätöstietojen julkaisemiseen		
VII Tunnuslukujen tilastollisesta analysoinnista	--	B
- Tunnuslukumuodon oletuksesta		
- Konkurssin ennustaminen ja luottokelpoisuus		
- Tunnuslukujen luokittuminen		

2.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- Ikäheimo, Seppo – Lounasmeri, Sari – Walden, Risto: ”*Yrityksen laskentatoimi*” WSOYPro 2007. Kirjasta luvut 1-6. ISBN 9789510308141
- Knüpfer, Samuli – Puttonen, Vesa: ”*Moderni Rahoitus*” WSOY, 3. painos, 2007. Kirjasta luvut 5, 8, ja 10. ISBN 9789510339954

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi:

- Ikäheimo, Seppo – Lounasmeri, Sari – Walden, Risto: ”*Yrityksen laskentatoimi*” WSOYPro 2007. Kirjasta luvut 9, 14 ja 15. ISBN 9789510308141
- Kallunki, Juha-Pekka – Lantto, Anna-Maija – Sahlström, Petri: ”*Tilinpäätösanalyysi IFRS-maailmassa*” Talentum, 2008. ISBN 9789521412516

3. RAHOITUSINSTRUMENTIT JA SIOITUSKOHTEET

3.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Tutkinnon suorittajan on tunnettava Suomen arvopaperimarkkinoiden rakenne ja toiminta pääpiirteissään, eri sijoituspalvelut ja keskeiset sijoitusinstrumentit ja niiden riskit ja tuotto-odotukset. Lisäksi suorittajan on tunnettava ja ymmärrettävä sijoittajien kannalta keskeiset sijoitusten tuottoja ja riskejä kuvaavat tunnusluvut. Suorittajan tulee osata neuvoa yksityissijoittajaa eri sijoitusinstrumentteihin liittyvissä kysymyksissä.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Tutkinnon suorittajalta edellytetään edellistä syvällisempää ymmärrystä kotimaisten ja kansainvälisten osakemarkkinoiden toiminnasta. Suorittajan tulisi pystyä soveltamaan arvopaperimarkkinoita koskevaa taloudellista informaatiota ja tilinpäätösanalyysin avulla tuotettuja tunnuslukuja yksittäisen sijoituspäätöksen teossa, sekä tuntea yrityksen arvonmäärityksen periaatteet, joiden perusteella voidaan muodostaa näkemys yksittäisen osakkeen oikeasta arvostustasosta.

Suorittajan tulee tuntea vakioidut johdannaiset sekä OTC-johdannaisten perusteet, ymmärtää eri johdannaistrategioiden riskit ja osata ohjata asiakasta johdannaisinstrumenttien käytössä

3.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Rahoitusvälineet, ominaisuudet ja hinnoittelu	B	A
- Osakkeet		
- Joukkovelkakirjalainat		
- Optiot ja vaihtovelkakirjalainat		
- Muut rahoitusvälineet		
II Sijoittamisen perusteita	B	A
- Osakesijoittamisen peruskäsitteet		
- Tuotto, riski		
- Hajauttaminen		
- CAPM, oman pääoman tuottovaatimus		
- Sijoitusstrategiat		
- Markkinoiden tehokkuus		
III Johdannaisten perusteet	C	B
- Johdannaispörssit		
- Optioiden ja muiden johdannaisten peruskäsitteitä		
- Erilaiset johdannaistuotteet		
IV Johdannaisten hinnoittelu	D	B
- Optioiden arvonmääritys		
- Futuurien arvoon vaikuttavat tekijät		
V Johdannaisten käyttö	--	C
- Perusstrategiat		
- Riskienhallinta johdannaiksilla		

VI Korkosijoitukset	B	A
- Raha- ja pääomamarkkinat		
- Instrumenttien hinnoittelu		
- Tuotto, riski ja likviditeetti		
- Riskimittarit		
- Suorat korkosijoitukset		
- Korkorahastot		
VIII Yrityksen arvonmääritys	--	B
- Yrityksen arvonmäärittämisen tarve ja perusteet		
- Yleisesti käytetyt arvostusmallit		
- Pääoman tuottovaatimus yrityksen arvonmäärityksessä		

3.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- Knüpfer, Samuli – Puttonen, Vesa: *”Moderni Rahoitus”* WSOY, 3. painos, 2007. Kirjasta luvut 1, 2, 4, 6, 7 ja 9. ISBN 9789510339954
- Nasdaq OMX: *”Opi osakkeet.”* Opas kokonaisuudessaan. Uusin ennen tenttiä saatavilla oleva painos.
- Nasdaq OMX: *”Opi optiot.”* Oppaasta luku 1. Uusin ennen tenttiä saatavilla oleva painos.
- Kallunki Juha-Pekka – Martikainen, Minna – Niemelä, Jaakko: *”Ammattimainen sijoittaminen”*. Talentum 6. painos, 2008. Kirjasta luvut 5 ja 6. ISBN 9789521410901
- Pörssisäätiö: *”Sijoittajan korko-opas (Miten valitsen korkosijoituksen?)”* Opas saatavilla Pörssisäätiöstä sekä internetistä. Opas löytyy osoitteesta <http://www.porssisaatio.fi/> (alavalinta oppaat, miten valitsen korkosijoituksen?). Aina uusin ennen tenttiä saatavilla oleva teksti.

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi

- Nasdaq OMX: *”Opi optiot.”* Opas kokonaisuudessaan. Uusin ennen tenttiä saatavilla oleva painos.
- Kallunki Juha-Pekka – Martikainen, Minna – Niemelä, Jaakko: *”Ammattimainen sijoittaminen”*. Talentum 6. painos, 2008. Kirjasta luku 7. ISBN 9789521410901

4. SIJOITUSRAHASTOT JA VARAINHOITO

4.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Suorittajan tulee tuntea sijoitusrahastojen toimintaperiaatteet, eri rahastotyytit ja rahastojen hyödyt ja haitat sijoittajalle verrattuna suoriin sijoituksiin. Suorittajan tulee osata hakea sijoitusrahastoja koskevaa informaatiota, tuntea perusteet rahastojen tuottojen vertailulle ja osata hyödyntää rahastojen raportoimia tunnuslukuja sijoituspäätösten teossa. Suorittajan tulee tuntea rahaston ja osuudenomistajan verotuksen perusteet.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Edellisen lisäksi suorittajan tulee ymmärtää yleisimmät salkunhoitonäkemykset – aktiivinen ja passiivinen, absoluuttinen tuotto / suhteellinen tuotto, sekä rahastojen sijoitustyylien mukainen luokittelu. Suorittajan tulee pystyä arviomaan analyttisesti sijoitusrahastoliiketoimintaa Suomessa ja EU-maissa ja ymmärtää Suomessa myytävien sijoitusrahastojen rakenteelliset erot (yhtiömuotoiset SICAV-rahastot / sopimusperusteiset UCITS-rahastot, suljetut / avoimet rahastot). Suorittajan tulisi pystyä neuvomaan asiakasta rahastojen valinnassa asiakkaan riskinsieto/tuotto-odotusprofiiliin mukaan sekä pystyä auttamaan asiakasta rahastojen vertailussa. Tämä edellyttää suorittajalta analyttistä kykyä tulkita sijoitusrahastojen vertailussa käytettäviä tunnuslukuja.

4.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Sijoitusrahastot	B	A
- Toimintaperiaate		
- Rahastotyytit		
- Rahastoihin sijoittaminen		
- Rahastoyhtiön hallinto		
- Palkkiot		
- Rahastojen valvonta ja rahastolainsäädäntö		
- Rahastoinformaatio		
- Rahastojen verotuksen perusteet		
II Rahastojen salkunhoito	C	B
- Salkunhoitotyylit: aktiivinen/ passiivinen salkunhoito		
- Suhteellinen tuotto / absoluuttinen tuotto		
- Johdannaisten ja osakelainojen käyttö salkunhoidossa		
- Sijoitusrahastolain sijoitustoimintaa koskevat rajoitukset		
- Rahastojen arvonlaskenta, arvonlaskennan erityiskysymykset		

III Tunnusluvut ja rahastojen vertailu	C	A
- Rahaston tuoton ja riskin mittaaminen		
- Rahastoraportissa esitettävät riskiä ja tuottoa kuvaavat tunnusluvut		
- Sijoitusrahastoyhdistyksen suosituksen mukaan raportoivat tunnusluvut (TER, Tracking Error, kiertonopeus yms.)		
- Tunnuslukujen hyödyntäminen		
- Rahastojen vertailu (reittaus)		
IV Sijoittaminen ja varainhoitopalvelut	D	B
- Kollektiivinen varainhoito		
- Yksilöllinen omaisuudenhoito		
- Sijoitussuunnittelun elinkaariajattelu		
- Sijoittamisen strategiat		
- Sijoittajien käyttäytyminen		

4.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- Pörssisäätiö/Suomen Sijoitusrahastoyhdistys: ”Sijoitusrahasto-opas.” Uusin saatavilla oleva teksti. Opas löytyy osoitteesta www.porssisaatio.fi (alavalinta oppaat).
- Puttonen, Vesa – Repo, Eljas: ”Miten sijoitan rahastoihin.” WSOY, 4. uudistettu painos, 2007. ISBN 9789510335413
- Kallunki Juha-Pekka – Martikainen, Minna – Niemelä, Jaakko: ”Ammattimainen sijoittaminen”. Talentum 6. painos, 2008. ISBN 9789521410901

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi

- Malkiel, Burton G.: ”Sattuman kauppaa Wall Streetillä” Talentum 2008. Kirjasta luvut 5 – 7, 10 – 11 ja 14. ISBN 9789521412417

5. VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN

5.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Suorittajan tulee tuntea vakuutuksen tehtävä yhteiskunnassa, miksi riskejä vakuutetaan ja kenelle vakuutussäästäminen soveltuu. Tämän lisäksi suorittajan tulee tuntea Suomen sosiaaliturvan perusteet sekä miten sosiaaliturvaa voidaan täydentää vapaaehtoisin vakuutusratkaisuin

Tenttijän tulee tuntea sekä laskuperustekorkoiset että sijoitussidonnaiset säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja niiden verotuskohtelu.

Suorittajan tulee osata sijoitusneuvontatilanteessa ohjata ja neuvoa asiakasta tekemään pitkän aikavälin säästämissuunnitelma ja valitsemaan siihen parhaiten soveltuvat sijoitusinstrumentit. Hänen tulee osata sijoitusneuvontatilanteessa kartoittaa asiakkaan sosiaaliturvan kokonaistaso, sekä sen perusteella ohjata ja neuvoa asiakasta sen täydentämisessä asiakkaalle parhaiten soveltuvilla tuotteilla. Suorittajan tulee osata vertailla rahastosidonnaisia vakuutusten ja suorien rahastosijoitusten eroja asiakkaan kannalta, huomioiden asiakkaan tavoitteet ja kokonaistilanne.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Edellisen lisäksi suorittajan tulee ymmärtää syvällisesti henkilövakuutuksen elinkaari sekä korvausten ja etujen määräytyminen vakuutus sopimuksen perusteella. Suorittajan tulee ymmärtää vakuutustoiminnan yhteiskunnallinen merkitys. Suorittajan tulee myös ymmärtää kotitalouksien säästämismotiivit sekä yhteiskunnan ylläpitämisen sosiaaliturvan merkitys kansalaisten säästämiskäyttäytymiseen.

5.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Henkilöriskien vakuuttaminen	C	B
- Henkilöriskit		
- Sosiaaliturva		
- Henkilövakuutuksen tarve		
II Henkilövakuutukset	B	A
- Henkilövakuutus tuotteet		
- Henkilövakuutuksen elinkaari		
- Henkivakuutuksen takaisinosto		
III Sosiaaliturvan ja säästämisen välinen yhteys	C	B
- Säästämismotiivit		
- Sosiaaliturvan vaikutus kotitalouksien säästämisasteeseen		

5.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1) ja Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2)

- * Jokela Teemu, Lammi Veera, Lohi Ilkka, Silvola Timo: ”Vapaaehtoinen henkilövakuutus”. Finva, 5. uudistettu painos. Kirjasta luvut: *Luku 3 Henkilöriskit, Luku 4 Suomalainen sosiaaliturva, Luku 5. Henkilövakuutusturvan tarve (poislukien luku 5.5), Luku 6 Tuotevalikoima (poislukien luvut 6.2 ja 6.5–6.7), Luku 8 Henkilövakuutuksen elinkaari, Luku 10 Henkilövakuutusten maksut, säästöt, laskuperusteet ja vastuuvélka, Luku 12 Hyvä vakuutustapa ja Luku 13 Vakuutusyhtiöiden valvonta*. ISBN 978-952-5684-12-4

6. SIJOITUSPALVELUJEN TARJONTAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ, VIRANOMAIS-NORMIT JA ITSESÄÄNTELY

6.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Tutkinnon suorittajan tulee tuntea sijoituspalvelujen tarjontaa sääntelevät menettelytapanormit: lainsäädäntö, viranomaisohjeistus ja alan itsesääntely. Erityisesti suorittajan tulee tuntea sijoituspalvelujen tarjontaan liittyvät vastuukysymykset.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Suorittajan tulee edellisen lisäksi tuntea osakeyhtiön päätöksentekomenettelyä määrittävän lainsäädännön perusteet. Suorittajan tulee myös pystyä soveltamaan sijoituspalvelun tarjoamista ja menettelytapoja koskevaa sääntelyä asiakastoimeksiantojen hoidossa.

6.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Sopimusoikeuden perusteet	C	B
- Oikeustoimikelpoisuus		
- Oikeustoimet		
- Edustus		
- Vakuudet		
- Vahingonkorvaus		
- Vakuutus		
- Henkilötiedot		
II Yritystoiminta	C	B
- Elinkeinon harjoittaminen		
- Henkilöyhtiöt		
- Osakeyhtiö		
- Asunto-osakeyhtiö		
- Osuuskunta		
- Erityiset yritysmuodot		
III Arvopaperimarkkinalaki	B	A
- Arvopapereiden liikkeeseenlasku ja tiedonantovelvollisuus		
- Sisäpiirisäännökset		
- Julkinen kaupankäynti arvopapereilla		
- Arvopaperikauppa ja sijoituspalvelun tarjoaminen – hyvä tapa sijoituspalvelun tarjoamisessa		
- Selvitystoiminta		
- Julkinen ostotarjous ja lunastusvelvollisuus		
- Arvopaperimarkkinoiden valvonta		
- Vahingonkorvaussäännökset		
IV Arvopaperimarkkinarikokset	C	B
- Sisäpiirin tiedon ja markkinoiden väärinkäyttö		
- Rangaistussäännökset		

V Laki sijoituspalveluyrityksistä	C	B
<ul style="list-style-type: none"> - Yleiset säännökset, sijoituspalveluyrityksen perustaminen ja omistaminen - Sijoituspalveluyrityksen toiminta - Tilinpäätös ja -tarkastus, vakavaraisuus ja riskit - Sijoittajien korvausrahasto - Erinäiset säännökset: salassapitovelvollisuus, asiakkaan tunnistaminen, vahingonkorvaus, asiakasvarojen säilyttäminen. - Rangaistussäännökset 		

6.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- * Hoppu, Esko - Hoppu Kari: *"Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet"*, WSOY 2005, 12. Painos; Sivut 19-78, 159-182, 197-252, 273-351, 385-390. ISBN 9789510327791
- * Pörssisäätiö: *"Osakeopas."* Aina uusin ennen tenttiä saatavilla oleva teksti. Opas löytyy osoitteesta www.porssisaatio.fi (alavalinta oppaat).
- * Karjalainen Jarkko - Laurila Olli - Parkkonen Jarmo: *"Arvopaperimarkkinlaki"*. Talentum 2008. ISBN 9789521413155
- * *"Laki sijoituspalveluyrityksistä"*. Lain numero (2007/922). Voimassaoleva laki saatavilla muun muassa www.finlex.fi -palvelusta (www.finlex.fi > Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö).

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi

- * Hoppu Kari: *"Sijoituspalvelusopimukset"*. WSOY 2008 ISBN 9789510347362

7. SIJOITTAJAN VEROTUS SEKÄ PERHE- JA PERINTÖOIKEUDEN PERUSTEET

7.1 Tavoitteet

Sijoituspalvelututkinto

Tutkinnon suorittajan tulee tuntea pääomatulojen, sijoitustuottojen, myyntivoittojen verotuksen sekä varallisuus- ja lahjaverotuksen sekä vakuutustuotteiden verotuksen perusteet. Suorittajan tulee lisäksi tuntea pääperiaatteet myös muusta asiakkaan sijoituspäätösten kannalta keskeisestä lainsäädännöstä.

Sijoitusneuvojan tutkinto

Tutkinnon suorittajan tulee tuntea pääomatulojen verotuksen sekä perhe- ja perintöoikeuden keskeinen sisältö yksityishenkilösijoittajan verosuunnittelun näkökulmasta. Suorittajan tulee myös ymmärtää verotuksen ja perheoikeudellisten sääntöjen välinen yhteys sijoittajan kannalta siten että tämä osaa ohjata asiakasta sijoitusvalinnoissaan asiakkaan kokonaistilanne huomioiden. Suorittajan tulee lisäksi tuntea myös elinkeinoverotuksen perusteet.

7.2 Vaatimusten sisältö

Aihealue	Vaadittava taso	
	APV 1	APV 2
I Verotuksen pääpiirteet	B	A
- Yksityishenkilöiden verotuksen pääpiirteet		
- Sijoitusten tuottojen verotus		
- Korkotulojen, rahastojen voitto-osuuksien sekä vuokratuottojen verotus		
- Vakuutussijoitusten verotus		
- Luovutusvoittojen ja -tappioiden verotus		
- Korkovähennykset		
- Kiinteistöverotuksen perusteet		
- Puun myyntitulojen verotuksen perusteet		
- Lahjoitusten ja perintöjen verotuksen perusteet		
- Verosuunnittelun perusteet		
II Sijoittajan verosuunnittelu	--	B
- Riskivakuuttamisen verotus		
- Säästämisen ja sijoittamisen verotus		
- Eläkevakuutusten ja sijoitusvakuutusten verotus		
- Perintö- ja lahjaverosuunnittelu		
- Ulkomaisten sijoitusten verotus		
- Verotusmenettely ja muutoksenhaku		
III Perhe- ja perintöoikeuden perusteet	C	B
- Holhous		
- Valtuutus		
- Puolisoiden väliset oikeussuhteet		
- Perintö ja testamentti ja niihin liittyvä oikeudet		
- Pesänselvitys ja kuolinpesän hallinto		

7.3 Oppimateriaali

Sijoituspalvelututkinto (APV1)

- * Pörssisäätiö: ”*Sijoittajan vero-opas*” Aina uusin ennen tenttiä saatavilla oleva teksti. Opas löytyy osoitteesta www.porssisaatio.fi (alavalinta oppaat).
- * Finanssialan keskusliitto: ”*Perintöoikeutta ja perintöverotusta pääpiirteissään*” Aina uusin ennen tenttiä saatavilla oleva teksti. Materiaali löytyy osoitteesta www.sijoittajapalvelin.net (alavalinta opintomateriaali).
- * Hoppu, Esko - Hoppu Kari: ”*Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet*” 2005, WSOY, sivut 391-416. ISBN 9789510327791

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) lisäksi

- Ossa, Jaakko: ”*Perheen omaisuuden verosuunnittelu*” 2007, WSOY. ISBN 9789510331729
- Kivioja, Päivi – Niiranen, Ville – Kontkanen, Erkki: ”*Verotus – vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen*”, 2007 FINVA. Kirjasta luvut 1 – 3, 5 – 6. ISBN 978-952-5684-04-9

LIITE 1

SIJOITUSPALVELUALAN TUTKINTOJEN VAATIMUSTASOT

APVY:n sijoituspalvelualan tutkintojen eri osa-alueilla vaadittavan osaamisen taso määritellään seuraavilla neljällä tasolla. Tenttien tehtävät laaditaan tämän luokituksen mukaisesti ja vaatimusten kuvauksella pyritään helpottamaan tenttiin valmistautumista sekä valmentavien koulutusten suunnittelua. Vaativuustasot ovat maksimitasoja, ja tehtävät voivat olla vaatimuksiin merkittävä vähemmän vaativiakin. Vaativuustasot ovat seuraavat:

- A-taso eli analyysitaso**
- B-taso eli soveltamistaso**
- C-taso eli ymmärtämistaso**
- D-taso eli muistamistaso**

Tasoerittelyn tarkoituksena on auttaa tenttijää erottamaan vähemmän tärkeä materiaali keskeisestä materiaalista. Tenttikysymysten tyyppiin niillä ei ole vaikutusta.

TASOJEN KUVAUKSET

A-taso: analyysi. Analyysitason tehtävillä pyritään mittaamaan suorittajan syvempää osaamista annetulla aihealueella. Tehtävien ratkaisemiseksi suorittajan tulee pystyä jäsentämään ongelma pienempiin alakysymyksiin ja ratkaisemaan tehtävän osaongelmat sekä kyetä tekemään oikeat johtopäätökset kokonaisongelman ratkaisemiseksi.

Esimerkkejä A-tason tehtävistä:

Korkojen tuottokäyrä on laskeva. Mitä se kertoo markkinoiden inflaatio-odotuksista (avoin kysymys, vastaustila rajoitettu).

Jos kahden yrityksen voitto per osake (e) on yhtä suuri, on sen yrityksen p/e-luku suurempi, jonka beta (riskitaso) on korkeampi, jos yritykset muuten ovat vastaavat.

Oikein / väärin?

B-taso: soveltaminen. B-tason tehtävillä pyritään mittaamaan suorittajan kykyä soveltaa kyseisen osa-alueen tietoja annettuihin ongelmiin. Tehtävät edellyttävät teorioiden käyttökykyä tyypillisissä vaihtoehtotilanteissa.

Esimerkkejä B-tason tehtävistä:

Määrittele arvopaperistaminen (securitization) ja kerro sen hyödyistä (avoin kysymys, vastaustila rajoitettu).

Sijoittamalla varat puoliksi kahteen eri osakkeeseen (esim. Uponor ja Outokumpu), tuotto on molempien tuottojen keskiarvo, mutta riski volatiliteetilla mitattuna onkin pienempi kuin molempien osakkeiden volatiliteettien keskiarvo.

Oikein / väärin?

Jos tarkasteluperiodilla sijoitusrahaston X tuotto oli 15%, beta 1,2 ja volatiliteetti 20%, mikä seuraavista oli rahaston Treynorin indeksi? Samalla periodilla markkinaindeksin tuotto oli 12% ja riskitön tuotto 6%.

- a) 0,025
- b) 0,075
- c) 0,150
- d) 0,450

Suomalainen osakas O saa ruotsalaiselta pörssiyhtiöltä 1000 euron arvoisen osingon. Ruotsi perii summasta lähdeveroa 15%. Suomessa O joutuu maksamaan lisäksi 29% veroa. O:lle jää 1000 euron osingosta käteen 560 euroa.

Oikein / väärin?

C-taso: ymmärtäminen. C tason tehtävillä pyritään mittaamaan suorittajan ymmärrystä asioiden syy-seuraussuhteista, toiminnasta ja muista vastaavista asioiden keskinäisistä vaikutussuhteista.

Esimerkkejä C tason tehtävistä:

P/E luku 55 kertoo mm. sen, että osakkeen hinta on 55 kertaa yhtiön tasearvo.

Oikein / väärin?

Obligaatio on laina, jonka arvo nousee kun korot nousevat.

Oikein / väärin?

D-taso: muistaminen ja tunnistaminen. Tällä tasolla suorittajalta edellytetään, että hän muistaa käsitteet tai määritelmät. Tällaiset tehtävät voivat kysyä jotain määrättyä käsitettä, määritelmää, termiä tai yksittäistä faktaa.

Esimerkkejä D tason tehtävistä:

Sijoitustodistus on yrityksen liikkeeseen laskema velkakirja.

Oikein / väärin?

Pörssin ulkopuolisesta kaupasta peritään 1,6% varainsiirtoveroa.

Oikein / väärin?

Volatiliteetti tarkoittaa rahoitusmarkkinoilla:

- a) Tuottojen keskiarvoa
- b) Tuottojen keskihajontaa
- c) Hintojen keskiarvoa
- d) Hintojen keskihajontaa

LIITE 2

VINKKEJÄ OPPIMATERIAALIN HANKKIMISEEN

Helsingin Pörssin ”Opi optiot” ja ”Opi Osakkeet” -oppaat

Oppaat saa joko käymällä Nasdaq OMX Infopisteessä Fabianinkatu 14 tai soittamalla Nasdaq OMX (09) 616 67 377.

Opi osakkeet -itseopiskeluaineisto / 30 € (sis. ALV)
+ NASDAQ OMX maksaa postituskulut

Opi optiot -itseopiskeluaineisto / 30 € (sis. ALV)
+ NASDAQ OMX maksaa postituskulut

Kirjatilauksen voit lähettää myös osoitteeseen koulu-
tus@nasdaqomx.com. Kirjat toimitetaan postiennakolla.

Sijoitusrahasto-opas ja Sijoittajan vero-opas

Nämä oppaat saat tulostamalla internetistä osoitteessa: www.porssisaatio.fi tai soittamalla numeroon (09) 668 9160/Pörssisäätiö. Voit noutaa maksutta myös Sijoitusrahasto oppaan sekä Sijoittajan vero-oppaan Nasdaq OMX way infopisteestä.

Muut kirjat

Kirjakaupoista